

Minister Klimatu i Środowiska

DLŁ-WNO.050.6.2024.RB
2990620.11720262.9427752
Warszawa, 31-01-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w nawiązaniu do interpelacji Państwa Posłów Anny Gembickiej oraz Jarosława Sachajko w sprawie odpowiedzialności za wypadki komunikacyjne spowodowane przez dzikie zwierzęta łowne, K10INT417, przedstawiam poniżej odpowiedzi na poszczególne pytania.

Pytanie 1 Ile wypadków komunikacyjnych zostało spowodowanych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny w roku 2020, 2021, 2022, 2023 w poszczególnych województwach?

Pytanie 2 Ile znaków ostrzegawczych A-18 b ustawionych jest obecnie w poszczególnych województwach?

Pytanie 3 Ile dodatkowych znaków ostrzegawczych A-18 b ustawionych zostało w ciągu ostatnich 4 lat?

Pytanie 5 Czy były wypadki śmiertelne spowodowane przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny w roku 2020, 2021, 2022, 2023 w poszczególnych województwach, a jeżeli tak to ile osób zginęło?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie prowadzi statystyk dotyczących kolizji/wypadków drogowych z udziałem zwierząt łownych, w tym kolizji ze skutkiem śmiertelnym. Dane dotyczące kolizji/wypadków drogowych gromadzi Policja, przy czym z wcześniej przekazywanych do Ministerstwa Klimatu i Środowiska przez Komendę Główną Policji informacji wynika, że zakres Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji SEWIK ograniczony został do podstawowych informacji o wypadkach, tj. rodzaju zdarzenia, informacji o drodze, informacji o pojeździe, przyczynach wypadku. W przypadku zdarzeń ze zwierzętami odnotowywany jest jedynie fakt najechania na zwierzę dzikie lub domowe bez rozgraniczania na poszczególne gatunki. Szczegółowe statystyki dot. wypadków drogowych publikowane przez KGP są dostępne pod adresem:

<https://statystyka.policja.pl/st/ruch-drogowy/76562,Wypadki-drogowe-raporty-roczne.html>

Ministerstwo nie posiada informacji o liczbie rozmieszczonych znaków drogowych A-18 b. Należy zaznaczyć, że zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 645, z późn. zm.), sprawy z zakresu planowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg należą do zarządców dróg. Ustawa o drogach publicznych reguluje kwestie dotyczące zadań zarządców dróg. Zarządcami dróg są (co do zasady) dla dróg:

- krajowych - Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad;
- wojewódzkich - zarząd województwa;

- powiatowych - zarząd powiatu
- gminnych - wójt (burmistrz, prezydent miasta).

Pytanie 4 Kto i na jakich zasadach ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za szkody poniesione w wypadkach komunikacyjnych z udziałem dzików, łosi, jeleni, danieli, saren?

W razie wyrządzenia szkody pozostającej w związku z zachowaniem zwierzyny dzikiej odpowiedzialność podmiotu odpowiedzialnego za to zdarzenie jest albo odpowiedzialnością deliktową, przewidzianą w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, z późn. zm.) albo opiera się o przepisy szczególne, wskazane w ustawie z dnia 13 października 1995 r. – *Prawo łowieckie* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1082) oraz ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, z późn. zm.).

W pierwszej kolejności należy wskazać na brzmienie art. 2 ustawy – *Prawo łowieckie*, zgodnie z którym zwierzęta łowne w stanie wolnym, jako dobro ogólnonarodowe, stanowią własność Skarbu Państwa. Jest to przepis o charakterze generalnym, który uprawnia państwo do gospodarowania zwierzyną, jako dobrem ogólnonarodowym w sposób, który został określony w ww. ustawie. Jednakże, z przywołanego przepisu nie wynikają obowiązki związane z własnością zwierząt łownych, w tym ponoszenia kosztów w związku z ich działaniem, np. uszkodzeniem pojazdu w wyniku zderzenia ze zwierzęciem łownym.

Przepisy ustawy - *Prawo łowieckie* ograniczają odpowiedzialność dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich do rekompensaty szkód wyrządzonych przez określone gatunki zwierząt łownych w uprawach i płodach rolnych oraz szkód wyrządzonych w trakcie wykonywania polowania.

W obowiązującym systemie prawa łowieckiego nie ma zatem możliwości wypłaty odszkodowania za szkodę komunikacyjną z udziałem zwierząt łownych i związane z nią roszczenia jeżeli nie miała ona związku z wykonywaniem polowania.

Podkreślenia wymaga, że każde roszczenie kierowane do różnych organów i możliwość zapłaty za nie, dotyczy jedynie przypadków wynikających wprost z przepisów prawa. Podstawą wypłacenia roszczenia przez Skarb Państwa może być także prawomocne orzeczenie sądowe. W związku z powyższym, istnieje możliwość wystąpienia do sądu powszechnego z roszczeniem o wypłatę odszkodowania przez Skarb Państwa.

W orzecznictwie, sądy powołują się na treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 1974 r. (sygn. akt II CR 157/74), który wskazał, iż Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za powstałą na drodze ruchu publicznego szkodę, w wyniku zderzenia się zwierzęcia, żyjącego w stanie wolnym z mechanicznym środkiem komunikacji, gdy do zderzenia doszło poza obszarem, którego charakter uzasadniałby ustawienie ostrzegającego znaku drogowego. W ocenie *Sądu Rejonowego w Biskupcu I Wydział Cywilny* (sygn. akt: I C 321/19 upr)¹ taką odpowiedzialność Skarb Państwa będzie ponosił, jeżeli do zdarzenia doszło na obszarze gdzie ostrzegający znak drogowy powinien zostać, ale nie został w wyniku zaniechania ustawiony. W orzecznictwie przywołuje się ponadto: prawomocne orzeczenie Sądu Okręgowego w Zamościu (sygn. akt I Ca 42/2007) w którym wskazano, iż: „za skutki wypadków komunikacyjnych z udziałem dzikich zwierząt odpowiada właściciel drogi, ale tylko wtedy, gdy nienależycie oznakuje zagrożony odcinek” oraz prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie (sygn. akt. I ACa 272/08), dotyczący odpowiedzialności

---

¹ [https://orzeczenia.biskupiec.sr.gov.pl/content/\\$N/15051540000503_I_C_000321_2019_Uz_2020-10-07_001](https://orzeczenia.biskupiec.sr.gov.pl/content/$N/15051540000503_I_C_000321_2019_Uz_2020-10-07_001)

cywilnoprawnej zarządcy drogi, w którym to wyroku Sąd wskazał, iż pomiędzy brakiem znaku A-18b uwaga dzikie zwierzęta" a powstałą szkodą istnieje adekwatny związek przyczynowy. Kierowca nie mógł się spodziewać wtargnięcia dzikiego zwierzęcia na jezdnię, bo zarządca drogi krajowej nie postawił znaku ostrzegającego o tym niebezpieczeństwie, choć dochodziło tam do częstych kolizji z dzikimi zwierzętami.

Wedle poglądów judykatury ustawienie znaku drogowego A-18b uzasadnione jest w przypadku ustalenia bytowania i szlaków przechodu zwierząt przez drogę, czego ewentualnym potwierdzeniem są wcześniejsze zdarzenia z ich udziałem. Od zarządcy drogi wymaga się aktywnego badania stanu zagrożenia na drodze oraz dbania o aktualizację informacji w tym zakresie i przekazywania jej użytkownikom dróg poprzez umieszczanie, lub znoszenie odpowiednich znaków ostrzegawczych. Zaniechanie lub wadliwe wypełnienie tych obowiązków i będące z nim w związku przyczynowym zdarzenia wywołujące szkody może prowadzić do powstania odpowiedzialności odszkodowawczej po stronie zarządcy drogi. Odpowiedzialność zarządcy drogi aktualizuje się zatem, jeżeli do zdarzenia doszło na obszarze, gdzie ostrzegający znak drogowy powinien zostać, ale nie został ustawiony (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 stycznia 2013 r. wydany w sprawie sygn. akt I ACa 717/12; LEX nr 1267188).

Ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania lub niedopełnienia obowiązków przez zobowiązanego zarządcę spoczywa, zgodnie z art. 6 Kodeksu cywilnego, na poszkodowanym dochodzącym odszkodowania, który w razie wystąpienia szkody musi wykazać wystąpienie łącznie następujących przesłanek: zaistnienie szkody, szkoda musi być spowodowana działaniem lub zaniechaniem, z którym ustawa wiąże obowiązek odszkodowawczy, pomiędzy szkodą a działaniem lub zaniechaniem, z którym ustawa wiąże obowiązek odszkodowawczy musi istnieć związek przyczynowy. Osoba poszkodowana będzie zatem zmuszona wykazać zasadność zgłoszonych żądań oraz podniesionych zarzutów mających w szczególności postać zawinionego działania/zaniechania wyżej wskazanych podmiotów.

Pytanie 6 Czy zdaniem Pani Minister za wypadki spowodowane przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny nie powinni płacić odszkodowania dzierżawcy obwodów łowieckich gdy w danym obwodzie łowieckim na którego dojdzie do wypadku liczba zwierząt przekracza pojemność łowiska? Uprzejmie proszę o obszernie uzasadnienie stanowiska.

Odpowiedzialność odszkodowawcza dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich, jak wskazano powyżej, ograniczona została do upraw i płodów rolnych oraz szkód wyrządzonych w trakcie wykonywania polowania. W chwili obecnej nie są prowadzone żadne prace w tym zakresie. Należy pamiętać, że zwierzęta wolno żyjące stanowią własność Skarbu Państwa. W ramach zabezpieczenia ewentualnych roszczeń z tytułu zderzenia pojazdu ze zwierzęciem łownym istnieje możliwość zawarcia dodatkowego dobrowolnego ubezpieczenia AC lub dochodzenia swoich roszczeń na drodze postępowania sądowego.

Pytanie 7 Jaka jest w Polsce przyjęta metodologia określania pojemności łowiska?

Aby oszacować pojemność środowiskową, w praktyce żerową, należy: (1) ocenić dostępną dla „zwierzyny” zasobność pokarmową danego ekosystemu, w tym zwłaszcza zasobność żeru pędowego, czyli bieżących przyrostów pędów drzew i krzewów, (2) ocenić dopuszczalną wartość wykorzystania przez poszczególne populacje jeleniowatych bazy pokarmowej, na którą składa się roślinność zielna, krzewinkowa, bieżące przyrosty pędów drzew i krzewów oraz zapas kory, a także (3) uwzględnić w tych szacunkach różne typy lasów, a szacunki te (4) muszą być dostosowane do warunków zimowych (około 150 dni zimowych), kiedy oddziaływanie dużych roślinożerców na las i fitocenozy danego terenu jest

najsilniejsze i zwykle decyduje o szkodach wyrządzonych w zbiorowiskach leśnych. Szczegółowa metodyka zaanonsowanych tu ocen pojemności troficznej siedlisk i poszukiwań poziomu zrównoważenia (szkod znośnych) między zwierzętami a roślinnością, podana jest w publikacjach z zakresu ekologii łowieckiej (np. Bobek, Dzięciołowski 1972; Perzanowski i in. 1986; Perzanowski, Kosobudzka 1987; Krupka i in. 1989; Perzanowski 1990).

Do ustalenia optymalnych zagęszczeń jeleniowatych i innych dużych roślinożerców w danych typach siedlisk dochodzimy najczęściej dwoma sposobami: (1) przez wspomnianą już analityczną ocenę zasobności i pojemności wyżywieniowej środowiska oraz (2) przez ocenę rozmiaru szkód wyrządzanych przez poszczególne gatunki roślinożerców.

W ustaleniu modelu populacyjnego ssaków kopytnych użyteczne okazało się pojęcie jednostek jelenich (j.j.), od pewnego czasu wprowadzone do praktyki przez ekologów łowieckich (np. Fruziński 1989). Jednostki te pozwalają ocenić z grubsza ekwiwalentność ekologiczną dużych, sympatrycznie występujących roślinożerców. Wychodząc od wymogów troficznych i budżetu energetycznego ssaków kopytnych, ustalono następującą formułę jednostek jelenich: j.j. = 1 jelen = 0,5 żubra = 0,3 łosia = 5 saren (Fruziński 1989, Rygiel 1995).

Praktyka i literatura łowiecka (np. Fruziński 1989) pojemność wyżywieniową jeleniowatych dla krajowych siedlisk leśnych szacuje, w zależności od typu i produktywności lasu, na mniej więcej 2,5–8,4 j.j. na 100 ha powierzchni leśnej. Znaczący to, że jeleniowate, jako całość, w takim właśnie zakresie zagęszczeń mogą być wyżywione przez zbiorowiska leśne o różnej zasobności (od ubogich borów po żyzne lasy mieszane i liściaste) bez wystąpienia w nich większych szkód.

Literatura łowiecka (np. Krupka i in. 1989) dla przeciętnie zasobnych i mozaikowych lasów gospodarczych za kompromisowy wskaźnik zagęszczenia przyjmuje 2 dorosłe dziki na 100 ha, chyba że dotyczy to górskich terenów, gdzie gatunek ten z natury występuje raczej rzadko.*

*opracowane na podstawie „Problem ochrony i Zarządzania Populacjami Zwierząt łownych w krajowych Parkach narodowych i ich bezpośrednim otoczeniu”, ROCZNIKI BIESZCZADZKIE 15 (2007), str. 41–61; Zbigniew Głowaciński Instytut Ochrony Przyrody PAN al. Mickiewicza 33, 31–120 Kraków głowacinski@iop.krakow.pl

Pytanie 8 W jaki sposób obecnie w Polsce następuje liczenie dzikich zwierząt łownych w obwodach łowieckich?

Zgodnie z ustawą *Prawo łowieckie* inwentaryzacja zwierzyny sporządzana jest przez dzierżawców albo zarządców obwodów łowieckich w terminie do dnia 10 marca każdego roku i zawiera szacowaną liczebność występujących zwierząt łownych, z wyłączeniem łownych ptaków migrujących, według stanu na dzień 10 marca roku, w którym jest sporządzany roczny plan łowiecki, z podziałem na gatunki, zwierzynę grubą i drobną oraz w przypadku zwierzyny grubej z wyłączeniem dzików, także z podziałem na osobniki do pierwszego roku życia i płeć. Na tej podstawie określa się również określone w rocznym planie łowieckim limity zwierząt do odstrzału w danym łowieckim roku gospodarczym.

Wśród metod inwentaryzacji wyróżnia się metody bezpośrednie (np. pędzenia próbne, taksacja pasowa zajęcy, taksacja pasowa kuropatw, np: otropienia oddziałów, całoroczne obserwacje) oraz pośrednie (np. tropienia na transektach, wyznaczanie areatów osobników znakowanych, rejestracja ryczących byków, liczenie głosów tokujących kogutów bażantów i kuropatw).

Z metodami stosowanych przez dzierżawców i zarządców w zakresie inwentaryzacji zwierząt łownych (zwierzyny grubej i drobnej) zapoznać się można na stronach internetowych Polskiego Związku Łowieckiego:

<https://www.pzlow.pl/storage/2019/10/Inwentaryzacja-zwierzyny.pdf>

Mając na uwadze, że każda z obecnie stosowanych metod inwentaryzacji obarczona jest pewnym błędem statystycznym prowadzone są działania mające na celu wypracowanie metod inwentaryzacji zwierzyny w oparciu o nowe technologie (np. drony czy bezzałogowe statki powietrzne).

Dla przykładu w latach 2014-2018 na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych realizowano projekt, którego zadaniem było wykorzystanie dwóch nowoczesnych technologii – kamer termowizyjnych i samolotów bezzałogowych – do stworzenia innowacyjnej metody monitoringu zwierzyny, głównie w celu szacowania lokalnej liczebności populacji kopytnych.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów